

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13863/2023
03.04.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Зорана Хацића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., Република Аустрија и ББ из ..., чији је пуномоћник Марија Пријић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., Република Аустрија, чији је пуномоћник Милорад Константиновић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и поништаја завештања, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 376/23 од 22.02.2023. године, у седници одржаној 03.04.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 376/23 од 22.02.2023. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосновани, захтеви тужиља и туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 376/23 од 22.02.2023. године, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Новом Саду П 182/19 од 22.11.2022. године у усвајајућем делу којом је усвојен евентуални тужбени захтев и поништен тестамент потписан од стране ГГ, дана 17.03.2015. године у Бечу, чији је потпис оверен пред Стелом Асперинг као замеником Јавног бележника др Соње Тадес из Беча Б.Р.Зл.1563/2015 од 17.03.2015. године и обавезан је тужени да тужиљама накнади трошкове поступка у износу од 490.800,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је захтев парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и због погрешне примене материјалног права.

Тужиље су поднеле одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/2011...10/2023) и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила АА је сестра, а тужила ББ је братаница сада пок. ГГ, која је преминула ...2016. године у Бечу. ГГ је рођена ...1951. године у ..., а почев од 1974. године живи у Бечу, имала је држављанство Републике Србије, као и држављанство Републике Аустрије. У току 1975. године упознала је туженог и убрзо након тога закључила брак. Са туженим је становала у гарсоњери коју је добила на коришћење од свог послодавца. У наведеном периоду ГГ је била запослена у болници као медицинска сестра, док је тужени био незапослен. Након одређеног времена тужени је почео да се бави продајом АМЦ посуђа, а након што је посао успешно развио тужени и ГГ купили су кућу са апартманима у Поречу, као и куће у Новом Саду и Будимпешти. У току 1995. године, ГГ је на наговор туженог дала отказ у болници у којој је радила као медицинска сестра како би се ангажовала око одржавања и спремања њихових апартмана у Поречу. Брачни односи туженог и ГГ су током трајања заједнице живота били конфликтни и поремећени. У току 1997. године ГГ и тужени су прекинули заједницу живота, а 1998. године судски су се развели. Током трајања брака ГГ је остала незапослена, а тужени је судском одлуком обавезан да јој плаћа алиментацију. Након развода брака тужени се оженио ДД која је била ћерка најбоље пријатељице ГГ и њено крштено кумче и са њом добио кћерку. Између ГГ и туженог су вођени бројни судски поступци који су за предмет имали наплату алиментације и поделу њихове заједничке имовине. Наведени поступци су трајали више година и за ГГ били изразито стресни. Она је оболела од карцинома материце због чега је оперисана 1990. године, имала је тежак саобраћајни удес 1995. године. Развод од туженог, дуготрајни судски поступци који су вођени између њих, избегавање туженог да плаћа алиментацију, његова женидба са кћерком њене најбоље пријатељице, утицао је, према изјави сведока, да њено психичко здравље буде нарушено, што је довело до настанка депресије због које је пила таблете и веће количине алкохола. У току 2013. године, ГГ је оболела од карцинома дојке који је исте године оперисала током лечења пила је јаке антидепресиве и цитостатике заједно са алкохолом што је довело до промене у њеном психичком стању, губитка памћења и конфликта са реалношћу. Крајем 2014. године и почетком 2015. године њено здравствено стање се знатно погоршало, јер су се након операције карцинома дојке појавиле метастазе на плућима. Приликом лекарског прегледа од 26.02.2015. године код ГГ је констатован одмакли карцином плућа и хематом са гнојним изливом са десне стране код ребара. Дана 13.03.2015. године ГГ је пала док је била сама у стану и истог дана је колима хитне помоћи превезена у Општу болницу Града Беча где је примљена као хитан случај, дана 26.03.2015. године извршен је оперативни захват којом је ГГ одстрањен карцином на левом делу грудног коша, тако што је цело плућно крило одстрањено у општој анестезији, а наредног дана јој је урађен хистопатолошки налаз и поново је оперисана у општој анестезији ради редукције туморских промена. Дана 12.04.2015. године, код ГГ су уочени први знаци респираторне нестабилности, а дана 19.04.2015. године је превезена у другу болницу на даље лечење.

Дана 17.03.2015. године у Општој болници Града Беча, ГГ је сачинила тестамент пред сведоцима који гласи: „Ја ГГ, рођена ...1951. године са пребивалиштем ... својевољно и без ичијег утицаја сву своју покретну и непокретну имовину у случају да ми се нешто деси, остављам свом бившем супругу ВВ, рођеном ..1950. године са пребивалиштем Ову одлуку сам донела по сопственој жељи и моралним начелима јер сам све што имам стицала заједно са њим“. У наведеном тестаменту је руком дописано: „Од ВВ захтевам да обави сахрану по свим српским обичајима на српском гробљу у Бечу и то уз пратњу музике“. Наведени тестамент је потписан од стране ГГ и сведока ЂЂ и ЕЕ, и оверен од стране Стеле Асперинг заменика Јавног бележника из Беча, др Соње Тадес Б.Р.Зл. 1563/2015 дана 17.03.2015. године. Тестамент је накнадно

потписала и сведок ЖЖ, што је оверено од стране јавног бележника дана 09.02.2016. године. Истог дана када је сачињено наведено завештање сачињено је и овлашћење којим је ГГ овластила туженог да замени све браве на њеној половини куће у Поречу и да води рачуна о тој кући. Даном 13.06.2016. године, ГГ је туженом ВВ издала пуномоћје којим га је овластила да је заступа за случај да више не може сама да доноси одлуке у правним стварима, да одлучује о њеним статусним питањима, управља њеном имовином и предузима друге радње сагласно том овлашћењу, на основу наведеног пуномоћја тужени ВВ уписао се у Аустријски централни именик заступника.

ГГ преминула је даном ..2016. године у Бечу. Иза пок. ГГ је вођен оставински поступак пред Јавним бележником из ..., Дарком Љепићем под бројем Упп 92/2017. У наведеном поступку је даном 27.10.2017. године одржано рочиште на којем је констатовано да су иза пок. ГГ на наслеђе позвани овде тужени, као тестаментални наследник и овде тужиле, као законске наследнице. На истом рочишту поступајући Јавни бележник је констатовао да је пок. ГГ оставила тестамент пред сведоцима од 17.03.2015. године који је сачињен у Бечу, оверен од стране Јавног бележника, након чега је садржину овог тестаmenta прочитао. На наведеном рочишту пуномоћник тужиле је оспорио пуноважност тестаmenta од 17.03.2015. године, те решењем Јавног бележника оставински поступак је прекинут а законски наследници упућени на ову парницу.

Даном 06.04.2017. године пред Окружним судом у Републици Аустрији је донето је решење којим је овде тужени проглашен у целости за тестаменталног наследника оставиоца ГГ. Против наведеног решења обе тужиле су изјавиле жалбу која је одбијена решењем Покрајинског суда за грађанске ствари у Бечу даном 31.01.2019. године. Даном 27.04.2017. године судски повереник је донео Европско решење о наслеђивању којим је између осталог констатовано да је овде тужени наследник пок. ГГ на основу тестаmenta од 17.03.2015. године. На основу овог решења тужени је поднео захтев за упис права својине у његову корист у односу на имовину у Поречу која је била у сувласништву оставиле.

На основу налаза и мишљења вештака неуропсихијатра др Бориса Голубовића и примаријуса др Слободана Дракића од 02.11.2017. године, нижестепени судови су утврдили да пок. ГГ у време сачињавања тестаmenta од 17.03.2015. године, није била способна за расуђивање и слободно изражавање своје воље, односно није била способна за сачињавање предметног тестаmenta. Вештаци су у свом налазу и мишљењу јасно образложили на који начин су утврђена обољења и терапија утицала на способност расуђивања и изражавања слободне воље ГГ, односно њену способност за сачињавање тестаmenta. Нижестепени судови нису прихватили примедбе пуномоћника туженог да вештаци нису имали увид у целокупни здравствени картон ГГ и да је због тога неопходно допунско вештачење с обзиром да се вештак др Борис Голубовић, на рочишту од 23.06.2021. године изјаснио да је у медицинској документацији која је коришћена приликом сачињавања налаза и мишљења описано здравствено стање ГГ у периоду у ком је боравила у болници и сачинила предметни тестамент, да се подаци о болничком лечењу не уписују у здравствени картон, као и да евентуални увид у здравствени картон и ранија обољења ГГ не би утицала на промене у налазу и мишљењу. Нижестепени судови су прихватили налаз и мишљење вештака, налазећи да је сачињен у свему у складу са правилима струке, да је јасан и прецизан и да садржи све релевантне чињенице од значаја за одлуку о основаности тужбеног захтева.

На овако утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право када су поништили предметни тестамент.

Наиме, одредбом члана 11. став 1. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља („Сл. лист СФРЈ“, бр.43/82, 72/82 и 46/96, „Сл. гласник РС“, бр.46/2006 - др. закон), прописано је да ако лице које је југословенски држављанин има и држављанство неке друге државе за примењивање овог закона, сматра се да има само југословенско држављанство.

Одредбом члана 30. став 2. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља прописано је да је за способност прављење тестамент меродавно право државе чије држављанство завешталац има у моменту састављања тестамент.

Према одредби члана 81. Закона о наслеђивању, завештаочева воља за сачињавање завештања мора бити озбиљна, стварна и слободна.

Одредбом члана 166. Закона о наслеђивању је прописано да је рушљиво завештање лица које је у тренутку његовог сачињавања било неспособно за расуђивање.

Одредбом члана 168. Закона о наслеђивању је прописано да је рушљиво завештање које није сачињено у облику и под условима одређени законом.

Одредбом члана 169. став 1. Закона о наслеђивању је прописано да се поништај завештања рушљивог због завештајне неспособности и мана завештаоачеве воље може захтевати у року од једне године од дана сазнања за постојање узрока рушљивости а најкасније у року од десет година од дана проглашења завештања. Према ставу 2. истог члана прописано је да рок од једне године не може почети да тече пре проглашења завештања.

Одредбом члана 106. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да када суд утврди да је лице које је оставило тестамент умрло или да је проглашено за умрло, отвориће његов тестамент без повреде печата, прочитаће га и о томе саставити записник.

Одредбом члана 107. став 1. Закона о ванапарничном поступку је прописано да записник о проглашењу тестамент садржи: колико је тестамената нађено, који датум носи, где су нађени, ко их је предао суду и састављачу смртовнице, који су сведоци присуствовали отварању и проглашењу тестамент, да ли је тестамент предат отворен или затворен и каквим је печатом био запечаћен и садржину тестамент. Ставом 2. истог члана прописано је да ако је приликом отварања тестамент примећено да је печат повређен или да је у тестаменту нешто брисано, прецртано и исправљено, или ако се што друго сумњиво нађе, мора се и то у записнику навести. Ставом 3. прописано је да записник потписује судија, записничар и сведоци. Према ставу 4. истог члана на проглашени тестамент суд ће ставити потврду о његовом проглашењу са назначењем датума проглашења, као и број и датум осталих пронађених тестамената.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да је дана 17.03.2015. године у Општој болници Града Беча, ГГ сачинила предметни тестамент пред сведоцима и да у време сачињавања тестамент није имала способност за сачињавање завештања, односно није била способна за расуђивање и слободно изражавање своје воље у смислу адекватног обима располагања својом вољом и схватањем својих поступака и њихових последица. Тестамент је строго формалан акт, па изјављена воља да би била релевантна и могла да произведе последицу закључења тестамент као правног посла, нужно је да је учињена слободно, што значи да садржи свест о свим елементима и значају предузетих радњи и слободну и стварну намеру за закључивање правног посла. Тестамент не производи правно дејство ако је стање свести оставиоца у време сачињавања било такво да због неспособности за расуђивање није могао да изрази своју вољу, при чему је без значаја да ли је био неспособан за расуђивање из трајних или привремених разлога. Како су правилно утврдили нижестепени судови на основу налаза и мишљења вештака неуропсихијатријске струке, ГГ у време сачињавања

завештања од 17.03.2015. године, није била способна за расуђивање и слободно изражавање своје воље, нити је била способна за потписивање тестаментa, па су доказани тужбени наводи да је предметни тестамент рушљив у смислу одредбе члана 166. и 168. Закона о наслеђивању, што је представљало и разлог за његов поништај.

Неосновани су наводи ревидента да ГГ у време сачињавања завештања није имала држављанство Републике Србије, јер се у списима налази Уверење о држављанству Републике Србије за оставиљу издато 10.10.2017. године, које су доставиле тужиље, што значи да је ГГ у време сачињавања завештања имала држављанство Републике Србије, а не искључиво држављанство Републике Аустрије.

Неосновани су наводи туженог истакнути у ревизији да тужба није благовремена. Тужиље су тужбу ради утврђења ништавости завештања поднеле дана 10.11.2017. године по упутству из решења Јавног бележника од 30.10.2017. године. Прецизирани тужбени захтев којим је означен и евентуални тужбени захтев ради поништаја поднет је дана 26.10.2018. године јер је послат препорученом пошљицом, а не дана 29.10.2018. године, како погрешно тврди тужени у ревизији. Тестамент је пред Јавним бележником прочитан 27.10.2017. године, те произлази да је прецизирани тужбени захтев поднет дан пре истека рока од годину дана.

Неосновани су наводи туженог истакнути у ревизији да је почињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП-а да се ради о пресуђеној ствари. Неосновано је позивање туженог да је овде реч о пресуђеној ствари и да је у Аустрији вођен оставински поступак, јер аустријска одлука из оставинског поступка према важећем праву Републике Србије и Закону о решавању сукоба закона са прописима других земаља – не може се признати односно производити правно дејство, јер је чланом 89. став 1. Закона о решавању сукоба закона са другим земљама одређено да се страна судска одлука неће признати ако у односној ствари постоји искључива надлежност суда или другог органа СРЈ. У овом предмету постоји искључива надлежност домаћег суда јер је оставиља била власник непокретности у Србији. Чланом 71. Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља прописано је да за расправљање непокретне заоставштине југословенских држављана постоји искључива надлежност суда Савезне Републике Југославије ако се та заоставштина налази у Савезној Републици Југославији, а ставом 4. наведеног члана одређено је да се исто примењује на надлежност у споровима из наследно правних односа.

Врховни суд је ценио и остале ревизијске наводе туженог којима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, па ти наводи нису посебно образлагани.

Тужени није успео у поступку по ревизији, па нема права на трошкове ревизијског поступка које је тражио, а такође тужиље немају право на трошкове састава одговора на ревизију, с обзиром да се не ради о нужним трошковима који су били потребни за вођење овог поступка.

Из наведених разлога применом члана 414. и 165. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице

Миланка Ранковић